

2021

veljača

PRAVILNIK ZAŠTITE NA RADU

Članak 18. Zakona o zaštiti na radu
("Narodne novine" br. 71/14, 118/14, 154/14, 94/18, 96/18)

OSNOVNA ŠKOLA JAGODE TRUHELKE OSIJEK

Osiijek, Crkvena ulica 23

INSPEKT – ING 1 d.o.o.

IVANA GUNDULIĆA 5, OSIJEK

RN: 100-III/21

SADRŽAJ

I. Uvodne odredbe	2
II. Organizacija uređivanja i provođenja zaštite na radu	2
a RAVNATELJ ŠKOLE	3
b OVLAŠTENICI.....	3
c STRUČNJAK ZAŠTITE NA RADU.....	4
d Povjerenik zaštite na radu.....	4
e Radnici.....	5
III. Pravila zaštite na radu.....	5
a Osposobljavanje radnika iz zaštite na radu.....	5
b Obavještavanje	6
c Poslovi s posebnim uvjetima rada.....	6
d Sredstva rada i radni okoliš	7
e Osobna zaštitna oprema.....	7
f opasne radne tvari.....	8
g Zaštita od požara, evakuacija i spašavanje	8
h Ozljede na radu i profesionalne bolesti.....	8
i Pružanje prve pomoći.....	8
j Zaštita nepušača	9
k Zabrana unošenja i KONZUMIRANJA alkohola i drugih sredstava ovisnosti	9
IV. Zaštita posebnih kategorija radnika	10
V. Prava, obveze i odgovornost POSLODAVCA i njegovih ovlaštenika	10
VI. Nadzor.....	10
VII. Isprave, evidencije i izvještaji.....	11
VIII. Prava, obveze i odgovornost radnika.....	11
IX. Prijelazne i završne odredbe	12

PRILOG 1: OSPOSOBLJAVANJE RADNIKA ZA RAD NA SIGURAN NAČIN.....	14
PRILOG 2.: PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA RADNIKA KOJI ĆE OSPOSOBLJAVATI NEPOSREDNE IZVRŠITELJE.....	25
PRILOG 3.: PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA RADNIKA ZA RAD NA SIGURAN NAČIN KOD RADA S RAČUNALOM.....	28
PRILOG 4.: PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA POSLODAVCA, POVJERENIKA I OVLAŠTENIKA.....	29
PRILOG 5.: POPIS OPREME ZA PRUŽANJE PRVE POMOĆI I MJESTA ZA SMJEŠTAJ.....	32

Na temelju članka 19. stavka 2. Zakona o zaštiti na radu (N.N. br. 71/14, 118/14, 154/14, 94/18, 96/18) Školski odbor Osnovne škole Jagode Truhelke Osijek, (u daljnjem tekstu ŠKOLA), koju zastupa Ravnatelj _____, na sjednici održanoj dana _____ godine donosi:

PRAVILNIK O ZAŠTITI NA RADU

I. UVODNE ODREDBE

Članak 1.

Ovim Pravilnikom sukladno djelatnosti, radnim procesima, poslovima s posebnim uvjetima rada, sredstvima rada, opasnim tvarima i broju radnika, a na temelju izrađene Procjene rizika iz zaštite na radu, utvrđuje se organizacija provođenja mjera zaštite na radu, pravila zaštite na radu, te prava, obveze i odgovornosti poslodavca i radnika u dijelu u kojem ta pitanja nisu uređena Zakonom o zaštiti na radu, propisima donesenim na temelju njega, te ugovorima o radu.

Članak 2.

Svrha ovog Pravilnika je sustavno unaprjeđivanje sigurnosti i zaštite zdravlja radnika i osoba na radu, sprječavanje ozljeda na radu, profesionalnih bolesti i bolesti u svezi s radom.

Pravilnik slijedi osnovna, posebna i priznata pravila zaštite na radu, u cilju unaprjeđivanja sigurnosti i zaštite zdravlja na radu, sprječavanja rizika na radu i zaštite zdravlja, te uklanjanje čimbenika rizika.

U tom cilju Ravnatelj utvrđuje organizaciju zaštite na radu, način izrade programa osposobljavanja za rad na siguran način, poslove s posebnim uvjetima rada, ispitivanje sredstava rada, opasnih radnih tvari, način na koji se njima mora rukovati, upotrebe osobnih zaštitnih sredstava i opreme, sustav obavještanja, izradu pisanih uputa o sigurnom načinu rada, postupak sa ozlijeđenim i oboljelim zaposlenicima, zaštitu nepušača, zabranu unošenja i uzimanja alkohola i drugih sredstava ovisnosti za vrijeme rada, zaštitu posebnih kategorija zaposlenika, prava, dužnosti i odgovornosti zaposlenika te unutarnji nadzor.

Članak 3.

Otklanjanje opasnosti za život i zdravlje radnika i drugih osoba u radu ŠKOLE osigurava i primjenom pravila ponašanja u svezi poduzimanja preventivnih mjera zaštite od požara, postupcima gašenja požara te načinom provođenja evakuacije i spašavanja.

Članak 4.

Projektna dokumentacija, tehnička dokumentacija, elaborat o procjeni opasnosti, analize, nalazi, zapisnici, obavijesti, uvjerenja, svjedodžbe, stručna mišljenja, izvještaji i druge isprave na temelju kojih se utvrđuje stanje zaštite na radu i primjena pravila zaštite na radu, evidentiraju se i pohranjuju u zbirku isprava.

Članak 5.

Isprave iz prethodnog članka pohranjuju se i čuvaju kod ovlaštenika iz zaštite na radu.

II. ORGANIZACIJA UREĐIVANJA I PROVOĐENJA ZAŠTITE NA RADU

Članak 6.

Sve poslove zaštite na radu u skladu sa Zakonom o radu, Zakonom o zaštiti na radu, drugim propisima i ovim Pravilnikom organizira, uređuje, nadzire i prati njihovu primjenu Ravnatelj ŠKOLE u suradnji sa ovlaštenicima te

pravnom osobom ovlaštenom za obavljanje poslova zaštite na radu s kojom je sklopljen ugovor o obavljanju poslova.

Članak 7.

Određene stručne, savjetodavne i druge poslove zaštite na radu obavljaju osobe ovlaštene i osposobljene za obavljanje poslova zaštite na radu, sukladno katalogu poslova zaštite na radu koji je sastavni dio ovog Pravilnika.

Članak 8.

Izvršavanje poslova zaštite na radu, koje ŠKOLA ne može stručno provesti, ugovara se s pravnom osobom ovlaštenom za obavljanje tih poslova.

Članak 9.

Pored navedenog, poslove zaštite na radu provode i imaju posebna ovlaštenja povjerenik radnika za zaštitu na radu i radnici.

A RAVNATELJ ŠKOLE

Članak 10.

Ravnatelj osigurava uređivanje i provođenje zaštite na radu sukladno odredbama Zakona o zaštiti na radu, podzakonskih propisa, tehničkih normi i ovog Pravilnika.

Ravnatelj obavlja sljedeće poslove zaštite na radu:

- donosi opće akte iz zaštite na radu s prilogima
- donosi izmjene i dopune općih akata iz zaštite na radu i njihovih priloga
- prati izvršenje plana i programa mjera zaštite na radu
- donosi i prihvaća Procjenu rizika
- prihvaća izvješća o stanju zaštite na radu i o provođenju mjera zaštite na radu
- odlučuje o financiranju pojedinih projekata iz zaštite na radu i obavljanja poslova zaštite na radu
- ugovara osiguranje radnika za slučaj ozljede na radu i profesionalnih oboljenja
- ugovara usluge sa službom medicine rada
- donosi odluke i rješenja o provedbi odredaba ovog Pravilnika i drugih propisa iz zaštite na radu.

B OVLAŠTENICI

Članak 11.

Ovlaštenici za zaštitu na radu ŠKOLE su odgovorni Ravnatelju za provođenje mjera zaštite na radu.

Članak 12.

Obveze ovlaštenika iz zaštite na radu su poduzimanje mjera u okviru njihovog djelokruga rada, kojima se osigurava provedba Zakona o zaštiti na radu i drugih propisa iz zaštite na radu, a naročito za to:

- da se na poslove ne raspoređuje radnik koji nije osposobljen za rad na siguran način,
- da se na poslove s posebnim uvjetima rada ne raspoređuje radnik za kojeg, na propisani način, nije utvrđeno da ispunjava tražene uvjete, odnosno da se radnik koji tražene uvjete više ne ispunjava ne zadrži na poslovima s posebnim uvjetima za rad,
- da se malodobnicima, ženama i radnicima sa smanjenom radnom sposobnošću ne dozvoli rad na poslovima koji bi mogli na njih štetno utjecati,
- da isključi iz uporabe radnu opremu i uređaje te osobnu zaštitnu opremu koja nije ispravna,
- da radnici rade sukladno odredbama ovoga Zakona, propisa donesenih na temelju njega, drugih propisa

zaštite na radu, uputa poslodavca, odnosno proizvođača strojeva i uređaja, osobne zaštitne opreme i radnih tvari, te da koriste propisanu osobnu zaštitnu opremu,

- da radniku zabrani rad ako ga obavlja suprotno pravilima zaštite na radu,
- da osigura potreban broj radnika osposobljenih za pružanje prve pomoći te da im stavi na raspolaganje svu potrebnu opremu za pružanje prve pomoći,
- da osigura da se za vrijeme rada ne piju alkoholna pića te uzimaju druga sredstva ovisnosti, odnosno da zabrani rad radnicima koji su na radu pod utjecajem alkohola i drugih sredstava ovisnosti te da ih udalji s rada.

C STRUČNJAK ZAŠTITE NA RADU

Članak 13.

Stručnjak zaštite na radu je radnik kojeg je poslodavac odredio za obavljanje poslova zaštite na radu i koji ispunjava propisane uvjete za obavljanje tih poslova.

Poslodavac je obavezan stručnjaku zaštite na radu omogućiti ispunjavanje obveza te je obavezan osigurati mu potrebno vrijeme, opremu, pomoć drugih stručnih radnika i ostale uvjete za rad, kao i profesionalnu neovisnost, te ga ne smije staviti u nepovoljniji položaj zbog obavljanja poslova zaštite na radu.

Stručnjak zaštite na radu obavlja sljedeće poslove:

- stručna pomoć poslodavcu i njegovim ovlaštenicima, radnicima te povjereniku radnika za zaštitu na radu u provedbi i unapređivanju zaštite na radu,
- sudjelovanje u postupku izrade Procjene rizika,
- unutarnji nadzor nad primjenom pravila zaštite na radu te poticanje i savjetovanje poslodavca i njegovih ovlaštenika da otklanjaju nedostatke u zaštiti na radu utvrđene unutarnjim nadzorom,
- prikupljanje i analiziranje podataka u vezi s nezgodama, ozljedama na radu, profesionalnim bolestima i bolestima u vezi s radom te priprema propisanih prijava ozljeda na radu i profesionalnih bolesti i izrada izvješća za potrebe poslodavca,
- suradnja s tijelima nadležnima za poslove inspekcije rada, sa zavodom nadležnim za zaštitu zdravlja i sigurnost na radu, Zavodom za unapređivanje zaštite na radu, ovlaštenima osobama te sa specijalistom medicine rada,
- djelovanje u Odboru za zaštitu na radu kod poslodavca,
- suradnja s poslodavcem prilikom projektiranja, građenja i rekonstrukcije građevina namijenjenih za rad, nabave radne opreme i ostalih sredstava rada, osobne zaštitne opreme,
- suradnja sa specijalistom medicine rada.

D POVJERENIK ZAŠTITE NA RADU

Članak 14.

Povjerenik za zaštitu na radu koji je izabran od strane radnika je _____.

Članak 15.

Izbor povjerenika radnika za zaštitu na radu kod poslodavca koji zapošljava više od 20 radnika provodi se u skladu s odredbama općeg propisa o radu kojim su uređena pitanja izbora radničkog vijeća.

Članak 16.

Izbor povjerenika za zaštitu na radu provodi izborni odbor. Izborni odbor ima najmanje 3 člana. Član izbornog odbora ne može biti radnik koji je kandidat za povjerenika za zaštitu na radu.

Članak 17.

Biračko pravo imaju svi radnici osim članova upravnih i nadzornih tijela. Izborni odbor utvrđuje popis radnika koji imaju biračko pravo.

Članak 18.

Glasanje je javno. Smatra se izabranim onaj kandidat koji je dobio najveći broj glasova radnika koji su glasovali.

Članak 19.

Prava i obveze povjerenika zaštite na radu utvrđena su člankom 71. Zakona o zaštiti na radu NN br. 71/14, 118/14, 154/14, 94/18, 96/18.

E RADNICI

Članak 20.

Radnici su dužni obavljati poslove zaštite na radu sukladno Zakonu o zaštiti na radu, Zakonu o radu i ugovoru o radu. Odgovornost za povredu radnih obveza radnika definirana je u članku 67, 68. i 69. Zakona o zaštiti na radu, NN br. 71/14, 118/14, 154/14, 94/18, 96/18, a za prekršaj u kaznenim odredbama Zakona.

III. PRAVILA ZAŠTITE NA RADU

A OSPOSABLJAVANJE RADNIKA IZ ZAŠTITE NA RADU

Članak 21.

Osposobljavati se iz zaštite na radu dužni su :

- svi radnici prema članku 27. Zakona o zaštiti na radu
- Ravnatelj iz područja zaštite na radu prema članku 29. Zakona o zaštiti na radu
- radnici koji kod poslodavca obavljaju određene poslove zaštite na radu
- radnici određeni za provedbu evakuacije i spašavanja
- radnici određeni za pružanje prve pomoći
- svi radnici po programu osposobljavanja pučanstva za provedbu preventivnih mjera zaštite od požara, gašenje požara i spašavanje ljudi i imovine ugroženih požarom

Članak 22.

Osposobljavanje se povjerava ovlaštenoj pravnoj osobi koja se bavi poslovima zaštite na radu.

Članak 23.

Sadržaj programa osposobljavanja za rad na siguran način utvrđuje se ovisno o Procjeni rizika, a sastoji se teoretskog i praktičnog dijela.

Programima osposobljavanja moraju biti obuhvaćeni sadržaji o postupcima za rad na siguran način.

Članak 24.

Provjera znanja provodi se testovima znanja ili usmenim ispitivanjem, a ocjena praktične osposobljenosti promatranjem i ocjenom radnih postupaka na pojedinom radnom mjestu na kojem radnik radi.

Članak 25.

Zapisnik o ocjeni praktične osposobljenosti radnika za rad na siguran način na pojedinom mjestu rada sastavljaju i potpisuju Ravnatelj/neposredni ovlaštenik osposobljavanog radnika, radnik i stručnjak zaštite na radu zadužen za osposobljavanje iz pravne osobe s kojom je sklopljen ugovor za obavljanje poslova ZNR.

Članak 26.

Radnika koji ne zadovolji ni na trećoj provjeri osposobljenosti ŠKOLA može rasporediti na drugo radno mjesto (uz prethodnu provjeru osposobljenosti za to radno mjesto) ili s njim raskinuti ugovor o radu.

Članak 27.

Osposobljavanje i provjera osposobljenosti obavlja se u radno vrijeme i na trošak poslodavca.

B OBAVJEŠTAVANJE

Članak 28.

Poslodavac i ovlaštenici poslodavca su dužni radnike i njihovog predstavnika obavijestiti, te po potrebi im dati pisane upute o svim opasnostima i štetnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika, vezano uz obavljanje poslova, a osobito:

- obavijestiti radnike, povjerenika radnika za zaštitu na radu, stručnjaka zaštite na radu, ovlaštenu osobu ako je s njom ugovorio obavljanje poslova zaštite na radu, i druge osobe o svim rizicima i promjenama koje bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika
- pisanim uputama osigurati provedbu radnog postupka u skladu s pravilima zaštite na radu te je obavezan dati radnicima upute
- istaknuti na mjestima rada pisane upute o radnom okolišu, sredstvima rada, opasnim kemikalijama, biološkim štetnostima, opasnostima na radu, izvorima fizikalnih štetnosti i drugim rizicima na radu i u vezi s radom, u skladu s Procjenom rizika
- osigurati da pristup mjestima rada na kojima se obavljaju poslovi s posebnim uvjetima rada imaju samo radnici koji su dobili pisane upute za rad na siguran način i osobnu zaštitnu opremu čija obavezna uporaba proizlazi iz Procjene rizika
- stručnjaku zaštite na radu, ovlašteniku i povjereniku radnika za zaštitu na radu učiniti dostupnom odgovarajuću dokumentaciju
- u slučaju svake smrtno ili teške ozljede na radu, utvrđenog slučaja profesionalne bolesti i nalaza nadležnog inspektora kojim je utvrđen nedostatak u provedbi zaštite na radu, poslodavac je obavezan o nastanku događaja odmah izvijestiti povjerenika radnika za zaštitu na radu
- poslodavac je obavezan pravodobno dati radniku upute o postupanju u slučaju nastanka neposrednog rizika za život i zdravlje, kojemu je, ili bi mogao biti izložen, kao i o mogućim mjerama koje je u tom slučaju potrebno poduzeti radi sprječavanja ili smanjivanja rizika.

C POSLOVI S POSEBNIM UVJETIMA RADA

Članak 29.

Poslovi s posebnim uvjetima rada utvrđeni su u Procjeni rizika.

Poslodavac smije rasporediti radnika na poslove s posebnim uvjetima rada samo ako je prethodno na propisani način utvrđeno da radnik ispunjava potrebne uvjete.

Članak 30.

Poslodavac dokazuje odgovarajućom ispravom da radnik ispunjava uvjete glede stručne sposobnosti, zdravstvenog stanja i psihičkih sposobnosti.

Radnika raspoređenog na poslove s posebnim uvjetima rada Ravnatelj upućuje na pregled ovlaštenoj ustanovi, odnosno specijalistu medicine rada u privatnoj praksi s uputnicom.

Članak 31.

Popis poslova s posebnim uvjetima rada utvrđen je Procjenom rizika.

D SREDSTVA RADA I RADNI OKOLIŠ

Članak 32.

Ispitivanje sredstava rada i radnog okoliša sukladno odgovarajućim propisima i utvrđenim rokovima organizira ovlaštenik poslodavca u dogovoru s predstavnikom ovlaštene pravne osobe za poslove zaštite na radu.

Ispitivanje sredstava rada i radnog okoliša, te izdavanje propisanih isprava obavlja ovlaštena pravna osoba za poslove zaštite na radu.

Članak 33.

Ispitana sredstva rada i uređaji koji ne zadovoljavaju osnovna pravila zaštite na radu utvrđeni od strane ovlaštene pravne osobe isključuju se iz pogona sve do njihova osposobljavanja za daljnji rad. U radnom prostoru koji ne zadovoljava osnovnim pravilima zaštite na radu, utvrđenim od strane ovlaštene pravne osobe, prekida se rad. Odluku o tome donosi Ravnatelj.

U radnom prostoru koji ne zadovoljava osnovnim pravilima zaštite na radu, utvrđenim od strane ovlaštene pravne osobe, prekida se rad. Odluku o tome donosi, na prijedlog ovlaštenika, Ravnatelj.

E OSOBNA ZAŠTITNA OPREMA

Članak 34.

Ovisno o procjeni opasnosti i popisu poslova na kojima se mora upotrebljavati osobna zaštitna oprema s naznakom sredstava, nabavu osobne zaštitne opreme u dostatnim količinama i prema propisima osigurava poslodavac.

Kada radnik zaprima osobnu zaštitnu opremu on se svojim potpisom zadužuje za ta opremu.

Članak 35.

Prilikom uporabe osobne zaštitne opreme radnik se mora pridržavati pravila zaštite na radu, uputa proizvođača.

Proizvođač osobne zaštitne opreme dužan je uz osobnu zaštitnu opremu izdati tehničke upute i upute za uporabu u skladu sa zakonom. Uvoznik, odnosno ovlaštenik koji vrši nabavu za trgovačko društvo koje stavlja u promet osobnu zaštitnu opremu dužan je osigurati upute na hrvatskom jeziku.

Članak 36.

Radnik se ne smije koristiti osobnom zaštitnom opremom koja mu nije povjerena i za korištenje koje nije osposobljen.

Radnik je dužan čuvati, održavati i koristiti se osobnom zaštitnom opremom sukladno pravilima zaštite na radu.

Radnik ne smije popravljati ili obavljati bilo kakve izmjene na osobnoj zaštitnoj opremi ili i zaštitnim napravama, osim kada je za to ovlašten i osposobljen.

Radnik ne smije odnositi osobnu zaštitnu opremu izvan radnih prostorija i prostora, osim radi održavanja čistoće tih sredstava.

Članak 37.

Radnicima se zamjenjuje osobna zaštitna oprema koja je uništena ili dotrajala samo uz povrat stare u skladište, o čemu se vodi propisana evidencija.

Članak 38.

Popis radnih mjesta na kojima se koristi osobna zaštitna oprema utvrđen je Procjenom rizika.

F OPASNE RADNE TVARI

Članak 39.

Opasne tvari ŠKOLA smije koristiti samo ako ne može iste radne rezultate postići primjenom bezopasnih kemikalija. Ako nije moguća zamjena opasnih kemikalija bezopasnim ili manje opasnim, odnosno manje štetnim kemikalijama, Ravnatelj je obavezan utvrditi da li se primjenom drugog radnog postupka može smanjiti opasnost ili štetnost od njihove primjene.

Članak 40.

Ravnatelj je obavezan osigurati da opasne kemikalije budu tako pakirane i označene da prilikom njihovog korištenja ne postoji opasnost, odnosno štetnost za zdravlje i sigurnost radnika. Ravnatelj je obavezan osigurati da za opasne kemikalije radnicima budu dani podaci o opasnostima ili štetnostima u vezi s njihovim korištenjem, kao i o pravilima, odnosno mjerama zaštite na radu. Kod skladištenja opasnih kemikalija Ravnatelj je obavezan osigurati primjenu pravila zaštite na radu u skladu sa svojstvima tih kemikalija. Ravnatelj je obavezan osigurati da se s ambalažom preostalom nakon korištenja opasnih kemikalija postupa u skladu s pravilima zaštite na radu te da se odlaže u skladu s posebnim propisima.

Članak 41.

Korištenje opasnih i štetnih tvari, njihovo uskladištenje i odlaganje nadzire po Ravnatelju ŠKOLE ovlaštena osoba – odgovorna osoba za rad s otrovima, sukladno Zakonu o kemikalijama te Pravilniku o uvjetima glede posebnih mjera zaštite na radu s otrovima u pravnim osobama koje rabe otrove u znanstvenoistraživačke svrhe (NN 148/99. i 150/05).

G ZAŠTITA OD POŽARA, EVAKUACIJA I SPAŠAVANJE

Članak 42.

U slučaju požara i iznenadnog događanja koji može ugroziti živote i zdravlje radnika i ostalih prisutnih osoba ako ostanu u prostorijama i prostorima ŠKOLE, neposredni voditelji evakuacije i spašavanja dužan je organizirati i osigurati evakuaciju i spašavanje radnika i drugih osoba iz poslovnih prostorija i prostora.

Članak 43.

Obveze iz prethodnog članka ostvaruju se u skladu s planom evakuacije i spašavanja u slučaju požara, eksplozije, prirodnih nepogoda i drugih pojava koje mogu ugroziti živote i zdravlje radnika. Plan evakuacije i spašavanja poseban je opći akt.

H OZLJEDE NA RADU I PROFESIONALNE BOLESTI

Članak 44.

Postupke i poslove u slučaju ozljede na radu ili profesionalne bolesti organiziraju i obavljaju ovlaštenici Ravnatelja. Ovlaštenici Ravnatelja dužni su odmah na propisanom obrascu prijaviti ozljedu na radu.

I PRUŽANJE PRVE POMOĆI

Članak 45.

U slučaju ozljede na radu, zaposlenik koji se zatekne na mjestu događaja dužan je o tome hitno izvijestiti radnika

oposobljenog i zaduženog za pružanje prve pomoći i ovlaštenika poslodavca.

Članak 46.

Ovlaštenik poslodavca je dužan bez odgode doći na mjesto događaja i :

- ukloniti izvor opasnosti, a ako to nije moguće evakuirati radnika iz prostora u kojem je nastala ozljeda
- organizirati pružanje prve pomoći
- prema potrebi, pozvati hitnu medicinsku pomoć ili organizirati prijevoz ozljeđenog radnika na liječenje u zdravstvenu ustanovu na drugi način
- ukoliko se radi o smrtnoj, težoj ili skupnoj ozljedi radnika, ovlaštenik Ravnatelja je dužan odmah po nastanku događaja izvestiti inspekciju rada, a u daljnjem roku od 48 sati od nastanka događaja dostaviti inspekciji rada propisano pisano izvješće.

J ZAŠTITA NEPUŠAČA

Članak 47.

Temeljem Zakona o zaštiti na radu, čl. 57., zabranjuje se pušenje u radnim prostorijama ŠKOLE.

K ZABRANA UNOŠENJA I KONZUMIRANJA ALKOHOLA I DRUGIH SREDSTAVA OVISNOSTI

Članak 48.

Temeljem Zakona o zaštiti na radu, čl. 58., zabranjen je dolazak na posao u alkoholiziranom stanju ili pod utjecajem drugih sredstava ovisnosti.

Zabranjeno je unošenje i uzimanje alkohola i drugih sredstava ovisnosti tijekom radnog vremena na radnim mjestima u prostorima ŠKOLE.

Svaki zaposlenik koji zatekne drugog zaposlenika ili osobu u alkoholiziranom stanju ili pod utjecajem sredstava ovisnosti, može podnijeti prijavu Upravitelju, odnosno ovlašteniku Ravnatelja.

Svaki zaposlenik za kojeg Ravnatelj ili ovlaštenik Ravnatelja posumnja da je konzumirao alkohol ili druga sredstva ovisnosti, dužan je pristupiti testu za utvrđivanje alkoholiziranosti odnosno prisutnosti sredstava ovisnosti u organizmu.

Članak 49.

Kontrolu unošenja alkohola i drugih sredstava ovisnosti obavlja poslodavac, ovlaštenik poslodavca, odnosno radnici koji su osposobljeni i ovlašteni za obavljanje tih poslova.

Članak 50.

U slučaju osnovane sumnje da je zaposlenik pod utjecajem alkohola, poslodavac ili ovlaštenik provodi provjeru alkoholiziranosti zaposlenika.

Provjeru alkoholiziranosti obavlja zaposlenik koji je osposobljen i ovlašten za obavljanje tih poslova.

Provjera se obavlja digitalnim alkometrom ili slanjem radnika na vađenje krvi koje se obavlja u ordinaciji ugovorenog liječnika medicine rada. A u koliko se sumnja da je radnik pod utjecajem drugih sredstava radniku se uručuje uputnica

za uzimanje biološkog uzorka.

Zaposlenik je dužan pristupiti provjeri alkoholiziranosti, u protivnom smatra se da je pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti.

Provjera alkoholiziranosti se može obavljati i nenajavljeno u cilju preventivnog djelovanja.

Članak 51.

Utvrđivanje da li je radnik pod utjecajem alkohola ili drugih sredstava ovisnosti obavlja se u ordinaciji ugovorenog

liječnika medicine rada postupkom vađenja krvi.

Provjera alkoholiziranosti se može obaviti i pri nesreći na radu, ako se osnovano posumnja u alkoholiziranost ozlijeđenog zaposlenika.

Članak 52.

Ukoliko se utvrdi da je radnik pod utjecajem alkohola i drugih sredstava ovisnosti Ravnatelja ili ovlaštenik Ravnatelja je dužan zabraniti radniku daljnji rad te ga udaljiti sa mjesta rada. Radnik snosi sankcije prema pravilniku o radu ŠKOLE.

O obavljenoj provjeri alkoholiziranosti sastavlja se zapisnik.

U zapisnik se obvezno upisuju osobni podaci o zaposleniku, podaci o radnom mjestu na koje je raspoređen, okolnosti koje su uzrokovale provjeru alkoholiziranosti, dan, sat, mjesto i rezultat provjere te izjave zaposlenika čija se alkoholiziranost provjerava, ostalih prisutnih zaposlenika i rukovoditelja organizacijske jedinice.

Odbijanje zaposlenika da potpiše zapisnik ne utječe na valjanost zapisnika kao dokaznog materijala.

Zapisnik se prilaže odluci o privremenom udaljavanju zaposlenika s radnog mjesta.

IV. ZAŠTITA POSEBNIH KATEGORIJA RADNIKA

Članak 53.

Posebno osjetljive skupine kojima je poslodavac obavezan osigurati posebnu zaštitu na radu su maloljetni radnici, trudne radnice, radnice koje su nedavno rodile, radnice koje doje, radnici oboljeli od profesionalne bolesti te radnici kod kojih je utvrđena smanjena i preostala radna sposobnost ili postoji neposredni rizik od smanjenja radne sposobnosti, sukladno odredbama Zakona o radu i Zakona o zaštiti na radu

V. PRAVA, OBVEZE I ODGOVORNOST POSLODAVCA I NJEGOVIH OVLAŠTENIKA

Članak 54.

Prava, obveze i odgovornosti poslodavca u svezi sa zaštitom na radu uređuju se Zakonom o radu, Zakonom o zaštiti na radu, drugim propisima i ovim Pravilnikom.

Članak 55.

Prava, obveze i odgovornost ovlaštenika uređuju se Zakonom o radu, Zakonom o zaštiti na radu, drugim propisima, ovim Pravilnikom i Odlukom o prenošenju ovlaštenja za obavljanje poslova zaštite na radu.

Članak 56.

Odgovornost poslodavca i njegovih ovlaštenika za uređivanje zaštite na radu, odnosno odgovornost za prekršaj i gospodarski prijestup, utvrđena je kaznenim odredbama Zakona o zaštiti na radu.

VI. NADZOR

Članak 57.

Nadzor nad provođenjem poslova zaštite na radu obavlja Inspekcija za zaštitu na radu temeljem Zakona o zaštiti na radu.

Unutarnji nadzor nad primjenom pravila zaštite na radu sukladno odredbama Zakona za zaštitu na radu i ovog Pravilnika obavljaju u suradnji Ravnatelja i predstavnik iz pravne osobe ovlaštene za obavljanje poslova zaštite na radu.

Poslodavac je dužan:

- inspektoru rada, na njegov zahtjev, dati obavještenja i podatke koji su mu potrebni u obavljanju nadzora

- inspektoru rada pružiti pomoć pri utvrđivanju činjenica, dati potrebna obavještenja, staviti na uvid isprave i predlagati izvođenje odgovarajućih dokaza
- izvjestiti inspekciju rada o svakoj smrtnoj i teškoj ozljedi odmah po nastanku događaja, a u daljnjem roku od 48 sati od nastanka događaja dostaviti inspekciji rada propisano pisano izvješće
- izvjestiti inspekciju rada o slučaju profesionalne bolesti odmah nakon što ga utvrdi nadležno tijelo
- omogućiti inspektoru rada pregled video, odnosno audio zapisa iz članka 43. Zakona o zaštiti na radu.

VII. ISPRAVE, EVIDENCIJE I IZVJEŠTAJI

Članak 5.

Sukladno zakonu i podzakonskom aktu o vođenju isprava, evidencija i izvještaja te odredbama ovog pravilnika čuvaju se isprave, vode evidencije i podnose izvještaji iz područja zaštite na radu.

VIII. PRAVA, OBVEZE I ODGOVORNOST RADNIKA

Članak 59.

Prava i obveze radnika utvrđene su Zakonom o zaštiti na radu, Zakonom o radu i ovim Pravilnikom.

Članak 60.

Odgovornost radnika utvrđena je propisima navedenim u prethodnom članku i ovim Pravilnikom.

Članak 61.

Radnik čini težu povredu radne obveze ako:

- ne izvršava dužnosti iz zaštite na radu propisane zakonom, podzakonskim aktima, tehničkim normama, kolektivnim ugovorom, ugovorom o radu i odredbama ovog Pravilnika
- poslove radnog mjesta obavlja suprotno pravilima zaštite na radu
- ne pristupi obrazovanju i osposobljavanju za samostalan rad na siguran način ili ne pristupi provjeri znanja za samostalan rad na siguran način
- propusti ili odbije raditi pod nadzorom radnika osposobljenog za rad na siguran način dok uspješno ne obavi provjeru svoje osposobljenosti za rad na siguran način
- odbije prihvatiti raspored na drugo radno mjesto za koje se može osposobiti za samostalan rad na siguran način, ako u tri pokušaja nije zadovoljio na provjeri osposobljenosti za rad na siguran način
- odbije napustiti radno mjesto ako to od njega traži odgovorni voditelj poslova radi sigurnosti i zaštite zdravlja
- ne prekine rad kada su mu izravno ugroženi život i zdravlje, zato što nisu primjenjena pravila zaštite na radu
- ne obavi pravodobno liječnički pregled na koji ga je uputio odgovorni voditelj poslova ili nadležna služba
- radeći suprotno pravilima zaštite na radu ugrozi sigurnost ili zdravlje drugih radnika;
- ne koristi se osobnom zaštitnom opremom ili zaštitnim napravama
- ne koristi se osobnom zaštitnom opremom na način utvrđen ovim pravilnikom
- ako ošteti ili ukloni oznake upozorenja ili uputa iz zaštite na radu
- odbije udaljiti se sa mjesta rada ili iz tvrtke kada je zatečen da radi pod uticajem alkohola
- odbije pristupiti provjeri zdravstvene sposobnosti ili provjeri da li radi pod uticajem alkohol tijekom rada konzumira alkoholna pića ili druga sredstva ovisnosti ili ih unosi u prostorije i prostore poslodavca.

Za povrede radne obveze iz ovog članka radniku se može izreći stegovna mjera prestanka radnog odnosa.

Članak 62.

Radnik mora biti privremeno udaljen s rada, odnosno iz tvrtke na način i u slučajevima utvrđenim zakonom, aktom kojim se u tvrtki uređuju radni odnosi i ovim pravilnikom.

IX. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 62.

Pravilnik stupa na snagu i počinje se primjenjivati osam dana nakon objave na oglasnoj ploči ŠKOLE.

Članak 63.

Ovim pravilnikom stavljaju se izvan snage svi akti o zaštiti na radu koji su bili do sada važeći.

Članak 64.

Svi postupci započeti po odredbama Pravilnika o zaštiti na radu koji je donošenjem ovog Pravilnika stavljen van snage, a koji nisu završeni do stupanja na snagu ovog Pravilnika bit će završeni prema odredbama ovog Pravilnika.

Članak 65.

Izmjene i dopune ovog pravilnika objavljuju se na način i prema postupku predviđenom za njegovo donošenje.

Ovaj Pravilnik stupa na snagu dana _____.

Ravnatelj:

_____

Predsjednik Školskog odbora:

_____

PRILOZI

PRILOG 1: OSPOSOBLJAVANJE RADNIKA ZA RAD NA SIGURAN NAČIN
(ČLANAK 27. ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU)

SUSTAV, PLAN I PROGRAMI OSPOSOBLJAVANJA ZA RAD NA SIGURAN NAČIN

Sustav, plan i program osposobljavanja za rad na siguran način izrađen je u tvrtki kao pedagoški instrument kojim se preciznije utvrđuje način osposobljavanja za rad na siguran način, a po programu za obrazovanje predviđen je za određene vrste poslova. Izrada Programa za osposobljavanja može biti treća osoba koja udovoljava svim zahtjevima osposobljavanja.

Sustav osposobljavanja

Karakteristike sustava
Sudionici osposobljavanja
Organizacijski oblik i trajanje osposobljavanja
Dokumentacija za osposobljavanje
Provjera znanja
Praktično osposobljavanje
Provjera praktične osposobljenosti
Svjedodžba-dokaz o osposobljenosti

Karakteristike sustava

U okvirima tvrtke susreću se razne razine opasnosti, koje se prema svojim značajkama uklanjaju ili smanjuju, odnosno sprečava ugrožavanje postupcima sigurnog rada. Sustavom osposobljavanja upoznaju se radnici s opasnostima i štetnostima, primjenjenim osnovnim pravilima zaštite i usvajaju primjenu potrebnih posebnih pravila zaštite.

Sudionici osposobljavanja

Osposobljavanje se obavlja preko vanjske organizacije sa stručnjacima koji su izrađivali procjenu opasnosti i definirali potrebna znanja za smanjenje opasnosti i ugrožavanja po radnim mjestima.

Organizacijski oblik i trajanje osposobljavanja

Osposobljavanje se provodi u prostorijama i prostorima tvrtke, u kojima su osigurani svi potrebni uvjeti za provedbu osposobljavanja za rad na siguran način. Sukladno opasnostima oblikovane su pojedine grupe radnika koji obavljaju iste ili slične poslove s istim opasnostima i štetnostima.

Za te skupine su izrađeni programi i utvrđeno je trajanje osposobljavanja za rad na siguran način.

Dokumentacija za osposobljavanje

Za osposobljavanje se koriste:

- Plan i program osposobljavanja koji je obuhvaćen ovim materijalom
- Priručnici

Predavanja se prezentiraju na folijama primjenom projektora. O prisutnim radnicima vođena je evidencija.

Provjera znanja

Za svaki program izrađen je test primjeren opasnostima i postupcima sigurnog rada. U testu su definirana najvažnija znanja koja trebaju imati radnici, a koje podliježe provjeri.

Praktično osposobljavanje

Praktično osposobljavanje obavljaju radnici koji imaju dokaze o provedenom osposobljavanju i dokaze o pouzdanim načinima prijenosa znanja.

Tijek osposobljavanja

Pristup osposobljavanju obuhvaća:

1 Pripremu radnog mjesta za osposobljavanje

- uredno postaviti radno mjesto s mjestima za slaganje sirovine, proizvoda, otpad
- pripremiti ispravan stroj, alate i pomagala
- pripremiti dovoljno sirovine za nesmetani rad

2 Pripremiti radnika za obuku

- osloboditi ga straha i stresa, kako bi mogao paziti i jasno razmišljati
- ustanoviti što o tome zna te nastaviti na tim temeljima
- zainteresirati ga za rad i objasniti značaj njegova rada
- postaviti ga tako da može pratiti prikazivanje

3 Prikazati pravilan rad

- reći, ilustrirati, prikazati, pokazati najvažnije postupke
- izlagati po šest novih ideja koje može pratiti i shvatiti
- pojasniti ključnu točku presudnu za uspjeh izloženog
- raditi polagano i strpljivo; brzina dolazi s iskustvom
- po potrebi ponoviti nejasno i dati dopunska objašnjenja

4 Izvođenje s korekcijama

- pustiti ga da radi kako bi stekao osjećaj o poslu i prihvatio ga
- uz ponovni rad neka izloži postupak i ključnu točku, pratiti izlaganje, ne prekidati,
- dopuniti izloženo
- ispraviti pogreške pozitivnim pristupom bez demoraliziranja,
- nastaviti sve dok niste sigurni da ON zna,

5 Praćenje

- ostaviti ga da sam radi i pokaže što zna,
- odrediti mentora-iskusnog radnika kom se može obratiti za pomoć
- često ga kontrolirajte, isprva svakih nekoliko minuta: paziti na pokrete (nepotrebne, nekorektne), ispravljati i pohvaljivati napredak,
- provjerite rezultate, postavljati pitanja
- reducirati poduku do samostalnosti

PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA RADNIKA ZA RAD NA SIGURAN NAČIN

Za ostvarenje rada na siguran način potrebno je osigurati određeno ponašanje i stvoriti navike rada na siguran način. Za to su predviđeni programi osposobljavanja koji su navedeni u procjeni opasnosti, odnosno u reviziji procjene opasnosti.

NAMJENA PROGRAMA

Program je namjenjen osposobljavanju radnika za rad na siguran način, uvažavajući vrste i opseg opasnosti utvrđene

za odnosno radno mjesto i mjere zaštite na radu, koje se moraju primjenjivati prilikom obavljanja poslova i radnih zadataka radi uklanjanja opasnosti po život i zdravlje radnika.

CILJ PROGRAMA

Cilj programa je upoznavanje i osvješćivanje radnika u odnosu na utvrđene vrste i opseg opasnosti, koje mu prijete na radnom mjestu prilikom obavljanja poslova i radnih zadataka, i usvajanje mjera zaštite na radu radi otklanjanja tih opasnosti.

TEME I TEZE PROGRAMA

I. Opće osposobljavanje radnika

1. Stanje zaštite na radu u ŠKOLI

- a) Povrede radnika na radu:
  - lakše
  - teže
  - kolektivne
  - smrtno
  - profesionalne i
  - druga oboljenja u vezi s radom
- b) Analiza povreda na radu radi utvrđivanja izvora i uzroka opasnosti
- c) Ekonomski gubici zbog povreda na radu

2. Prava, dužnosti, ovlaštenja i odgovornosti rukovoditelja prema odredbama Zakona o zaštiti na radu, propisa i Pravilnika o zaštiti na radu radnje

3. Organizacija zaštite na radu

- a) Zakonske odredbe o zaštiti na radu
- b) Statut poduzeća
- c) Pravilnik o zaštiti na radu radnje:
  - osposobljavanje radnika iz zaštite na radu
  - poslovi s posebnim uvjetima rada
  - zaštita pri radu na sredstvima rada
  - osobna zaštita, sredstva i oprema
  - pružanje prve i liječničke pomoći
  - evakuacija i spašavanje

4. Psihofiziologija rada

- a) Sklonost ka povredama
  - imunizacija
  - senzibilizacija
  - predisponiranost
- b) Posredni faktori koji uzrokuju povredu:
  - fizikalni uvjeti
  - psihološki uvjeti
  - organizacija rada
  - dani u tjednu
- c) Neposredni faktori koji uzrokuju povredu na radu:
  - nedovoljna osposobljenost

- nedovoljno psihofizičko stanje

II. Funkcionalno osposobljavanje

Teme i teze Programa predstavljaju slijedeće programske cjeline

VRSTA OPASNOSTI	
1.	mehaničke opasnosti od predmeta obrade, alata, strojeva i dr.
2.	pad i rušenje
3.	prevelika fizička naprezanja
4.	nefiziološki položaj tijela
5.	psihofizička naprezanja
6.	električna struja
7.	opasnosti pri rukovanju opasnim radnim tvarima
8.	opasnosti od požara i eksplozija
9.	vruće tvari
10.	hladne tvari
11.	buka
12.	prašine
13.	vibracije
14.	štetna zračenja
15.	nepovoljna mikroklima
16.	neodgovarajuća rasvijeta
17.	biološke opasnosti
18.	siguran rad s računalom

Sadržajno su za svako radno mjesto utvrđene pojedinačne programske cjeline, a njihov izbor za odnosno radno mjesto prikazan je tablično.

Tablični prikaz programskih cjelina za utvrđene vrste opasnosti sastavni je dio ovog Programa.

Svaki radnik raspoređen na odnosno radno mjesto mora usvojiti programski sadržaj i programsku cjelinu utvrđenu za to radno mjesto.

Struktura programske cjeline sa razredom pojedinih tema i teza utvrđena je u Prilogu ovog Programa

NASTAVNA POMAGALA:

- dijaprojektor, dijafilmovi
- kinoprojektor, filmovi
- grafoskop, grafofolije

PROVJERA OSPOSOBLJENOSTI ZA SAMOSTALAN RAD:

- razgovor sa provjerom usvojenog znanja postavljanjem pitanja
- testiranje usvojenog znanja kandidata iz predmetne programske cjeline
- praćenje rada radnika i donošenje odluke o rasporedu za samostalno obavljanje poslova i radnih zadataka

PRILOG PROGRAMU OSPOSOBLJAVANJA RADNIKA ZA RAD NA SIGURAN NAČIN

PROGRAMSKE CJELINE

1. MEHANIČKE OPASNOSTI, TE MJERE ZAŠTITE NA RADU

- a) Što su mehaničke opasnosti kod:
- predmeta u stanju mirovanja
  - rukovanja predmetima
  - korištenja sredstava za prijenos robe i materijala
  - mogućnosti slobodnog pada predmeta
  - mogućnosti sudara s predmetima
  - korištenja ručnog alata i pribora
  - mogućeg zahvatanja od dijelova koji se pokreću
  - mogućeg odljetanja dijelova i čestica
  - opasnosti od opekotina, smrzavanja i prehlada
  - pojave drugih nedefiniranih izvora opasnosti
  - kretanje pri radu
- b) Kako eliminirati opasnosti za radnika?
- c) Kako pružiti prvu pomoć u određenim situacijama?
- A/ - prepoznavanje opasnosti pri radu
  - B/ - otklanjanje opasnosti
  - C/ - siguran rad bez opasnost

2. OPASNOSTI OD PADA I RUŠENJA

- a) Mjesta rada na visini većoj od tri metra :
- podesti
  - platform
  - kosine
  - montažne konstrukcije
  - krovovi
  - mostovi
  - skele
  - ljestve
- b) Način rada na visini većoj od tri metra kao uzrok povreda na radu
- c) Mjere zaštite na radu na visini većoj od tri metra
- d) Korištenje osobnih zaštitnih sredstava i opreme pri radu na visini većoj od tri metra.
- e) Pružanje prve pomoći povređenim zaposlenicima :
- prepoznavanje opasnosti pri radu
  - otklanjanje opasnosti
  - siguran rad bez opasnosti

3. I 4. OPASNOSTI PRI TJELESNIM NAPREZANJIMA I NEFIZIOLOŠKOM POLOŽAJU TIJELA, TE MJERE ZAŠTITE PRI RADU

a) Što je:

TJELESNO NAPREZANJE

- trajanje rada
- raspored rada
- intenzitet rada
  - laki (1 - 3 kg Kal/min)
  - srednje težak rad (3 - 6 kg Kal/min)
  - vrlo težak rad (6 - 11 kg Kal/min)
  - izvanredno težak rad (preko 11 kg Kal/min)

b) neofiziološki položaj tijela:

POLOŽAJ TIJELA

- stajanje
- sjedenje
- čučanje
- klečanje
- nagnjanje
- ležanje
- naprezanje pojedinih organa i sistema:
  - zamor
  - umor
  - premor

c) Kako eliminirati opasnosti za radnika?

d) Kako pružiti prvu pomoć u određenim situacijama?

A/ - prepoznavanje opasnosti pri radu

B/ - otklanjanje opasnosti

C/ - siguran rad bez opasnosti

5. RAD U UVJETIMA UČESTALOG STRESA I/ILI TRAJNE PSIHIČKE NAPETOST

a) Što je stres?

b) Što je trajna psihička napetost?

c) Kako ih prepoznati?

d) Utjecaj stresa i trajne psihičke napetosti na zdravlje radnika.

e) Mjere za smanjenje utjecaja stresa i trajne psihičke napetosti.

6. OPASNOSTI OD ELEKTRIČNE STRUJE I MJERE ZAŠTITE PRI RADU

a) Što je električna struja?

b) Kako električna struja utječe na organizam čovjeka (treperenje, grčenje mišića, smrt).

c) Put protjecanja struje kroz tijelo

- ruka – ruka
- ruka – noga
- ruka – tijelo

d) Jačina električne struje koja protiče kroz čovjekovo tijelo

- max. 50 mA

- e) Vrijeme protjecanja struje kroz čovječe tijelo
  - 0,2 ; 0,4 i 5 s

- f) Zaštita od direktnog dodira dijelova elektroinstalacije i opreme pod naponom
  - izoliranjem
  - pregradama ili kućistima
  - preprekama
  - postavljanja izvan dohvata ruke
  - zaštitnim uređajima diferencijalne struje

- g) Zaštita od indirektnog dodira dijelova koji u slučaju kvara mogu doći pod naponom
  - automatskim isklapanjem strujnog kruga
  - uporabom uređaja klase II ili odgovarajućom izolacijom
  - postavljanjem u nevodljive prostorije
  - lokalnim izjednačavanjem potencijala bez spajanja sa zemljom
  - električnim odvajanjem

- h) Kako eliminirati opasnosti za radnika?

- i) Kako pružiti prvu pomoć u različitim situacijama?
  - prepoznavanje opasnosti pri radu
  - otklanjanje opasnosti
  - siguran rad bez opasnosti

7. OPASNOSTI PRI RADU S OPASNIM RADNIM TVARIMA I MJERE ZAŠTITE PRI RADU

- a) Što su opasne radne tvari i štetnosti od istih?
  - kiselina, lužina i nagrizajućih tvari
  - organskih otapala i razređivača
  - metala i nemetala
  - organskih i anorganskih spojeva

- b) Kako opasne radne tvari djeluju na zdravlje radnika?

- c) Dozvoljene koncentracije?
  - maksimalno dopuštene koncentracije (MDK)
  - kratkotrajno dopuštene koncentracije (KDK)
  - biološka granična vrijednost (BGV)

- d) Mjere zaštite pri radu :
  - kontrola mjerenjem koncentracije štetnosti u zraku
  - zamjena štetnih materija u procesu proizvodnje
  - automatizacija i / ili mehanizacija tehnološkog procesa
  - hermetizacija tehnološkog procesa
  - ventilacija i ekshaucija
  - korištenje osobnih zaštitnih sredstava

- e) Kako eliminirati opasnosti za radnika?

- f) Kako pružiti prvu pomoć u odrađenim situacijama ?
- prepoznavanje opasnosti pri radu
  - otklanjanje opasnosti
  - siguran rad bez opasnosti
- g) Opasne radne tvari kao uzrok povreda na radu i profesionalnih oboljenja?
- kratkotrajna izloženost
  - dugotrajna izloženost
- h) Kako i kada koristiti osobna zaštitna sredstva i opremu ?
- prepoznavanje opasnosti pri radu
  - otklanjanje opasnosti
  - siguran rad bez opasnosti

8. OPASNOSTI OD POŽARA I EKSPLOZIJA I MJERE ZAŠTITE PRI RADU

- a) Osnovni pojmovi o eksplozivnim materijama
- b) Osnovne mjere zaštite pri radu pri manipulaciji i uporabi eksplozivnih materija kod:
- transportiranja
  - uskladištenja
  - korištenje
- c) Osnovni pojmovi o zapaljivim materijama:
VRSTE ZAPALJIVIH MATERIJAMA
- krute
  - tekuće
  - plinovite
  - gorenje zapaljivih materija
  - uzroci gorenja
- d) Mjere za spriječavanje izbijanja požara i eksplozija i početno gašenje požara
- e) Sredstva za gašenje požara
- aparati
  - oprema
  - instalacije
- f) Korištenje osobnih zaštitnih sredstava i opreme
- g) Pružanje prve pomoći povrijeđenim zaposlenicima:
- prepoznavanje opasnosti pri radu
  - otklanjanje opasnosti
  - siguran rad bez opasnosti

9. I 10. TERMIČKE OPASNOSTI I MJERE ZAŠTITE PRI RADU

VRUĆE TVARI ILI PREDMETI:

- vrući ili užareni metali –zavarivanje, taljenje
- ostali vrući materijali pri obradi –staklo

- vrući materijali pri održavanju – strojevi
- para, vrela voda
- otvoreni plamen

HLADNE TVARI ILI PREDMETI:

- hladni i smrznuti predmeti i proizvodi
- hladni mediji -plinovi tekućine
- hladni materijali pri održavanju - strojevi
- led

11. I 12. OPASNOSTI OD BUKE, VIBRACIJA I POTRESANJA I MJERE ZAŠTITE PRI RADU

- Što je buka?
- Što su vibracije?
- Što su potresanja?
- Mjerenja i ispitivanje buke i vibracija
- Utjecaj buke , vibracija i potresanja na zdravlje radnika
- Mjere zaštite pri radu od utjecaja buke, vibracija i potresanja
- Korištenje osobnih zaštitnih sredstava i opreme
  - prepoznavanje opasnosti pri radu
  - otklanjanje opasnosti
  - siguran rad bez opasnosti

13. OPASNOSTI OD ŠTETNOSTI UZROKOVANIH PRAŠINAMA , PARAMA , DIMOVIMA, PLINOVOMA I AEROSOLIMA

- Što su štetnosti uzrokovane prašinama, parama, dimovima, plinovima i aerosolima?
- Kako djeluju na zdravlje radnika?
  - organske i anorganske prašine
  - metalne i nemetalne pare
  - različiti dimovi
- Mjere zaštite pri radu :
  - kontrola mjerenjem koncentracije štetnosti u zraku
  - zamjena štetnih materija u procesu proizvodnje
  - automatizacija i / ili mehanizacija tehnološkog procesa
  - hermetizacija tehnološkog procesa
  - ventilacija i ekshaucija
  - korištenje osobnih zaštitnih sredstava za zaštitu organa za disanje
- Kako eliminirati opasnosti za radnika?
- Kako pružiti prvu pomoć u odrađenim situacijama?
  - prepoznavanje opasnosti pri radu
  - otklanjanje opasnosti
  - siguran rad bez opasnosti

14. OPASNOSTI OD ŠTETNIH ZRAČENJA I MJERE ZAŠTITE PRI RADU

- Što su štetna zračenja?

- b) Vrste zračenja?
- električni valovi
  - infracrveni zrake
  - vidljiva svjetlost
  - ultraljubičasti zrake
  - X – zrake
  - gama zrake
  - elektromagnetska zračenja videoterminala
- c) Kako djeluju na zdravlje radnika ?
- kratkotrajna izloženost
  - dugotrajna izloženost
- d) Mjere zaštite pri radu:
- uporaba što slabijih zračenja
  - povećanje udaljenosti od izvora zračenja
  - skraćivanje trajanja ozračivanja
  - stavljanje apsorbera na put zračenja
  - korištenje osobnih zaštitnih sredstava
- e) Mjere zaštite pri radu na videoterminalima
- f) Kako eliminirati opasnosti za radnika?
- g) Korištenje osobnih zaštitnih sredstava i opreme?
- prepoznavanje opasnosti pri radu ,
  - otklanjanje opasnosti
  - siguran rad bez opasnosti

15. OPASNOSTI OD POREMEĆENIH TEMPERATURA, VLAŽNOSTI I STRUJANJA ZRAKA I MJERE ZAŠTITE PRI RADU

- a) Što su to mikroklimatski uvjeti ?
- TEMPERATURA RADNE OKOLINE
- van prostorije
  - unutar prostorije
    - povećana temperatura (iznad 301 K),
    - smanjena temperatura (ispod 283 K),
    - efektivna temperatura (290,5 - 294,5 K).
- BRZINA STRUJANJA ZRAKA
- RELATIVNA VLAŽNOST ZRAKA
- b) Što je "zona komfora"?
- c) Kako se ispituju i kontroliraju MKU u radnom prostoru i radnoj okolini?
- d) Kako djeluju na zdravlje radnika ?
- kratkotrajna izloženost
  - dugotrajna izloženost
- e) Mikroklimatski uvjeti kao uzrok povreda na radu i profesionalnih oboljenja?

- f) Mjere zaštite na radu pri nepovoljnim mikroklimatskim uvetima:
- prepoznavanje opasnosti pri radu
  - otklanjanje opasnosti
  - siguran rad bez opasnosti

16. OPASNOSTI OD NEPRILAGOĐENE RASVJETE I MJERE ZAŠTITE PRI RADU

- a) Što je osvjetljenost?
- dnevna
  - umjetna
  - kombinirana
- b) Kontrola osvjetljenosti mjerenjem i ispitivanjem?
- c) Zahtjevi dobre osvjetljenosti utvrđeni standardima:
- veoma mali zahtjevi   30 - 50 ulx
  - mali zahtjevi   50 - 80 lux
  - srednji zahtjevi   80 - 150 lux
  - veliki zahtjevi   150 - 300 lux
  - veoma veliki zahtjevi   300 - 600 lux
  - izvanredno veliki zahtjevi   preko 600 lux
- d) Osvjetljenost kao uzrok povreda na radu:
- loša osvjetljenost
  - stroboskopski efekt
  - neraspoznavanje boja
- e) Mjere zaštite pri radu u radnom prostoru, radnoj okolini i na mjestu rada:
- prepoznavanje opasnosti pri radu
  - otklanjanje opasnosti
  - siguran rad bez opasnosti

17. OPASNOSTI OD BIOLOŠKIH ŠTETNOSTI - ZARAZA I MJERE ZAŠTITE PRI RADU

- a) Što su biološke štetnosti?
- virusi
  - bakterije
  - gljivice
- b) Kako djeluju na zdravlje radnika ?
- kratkotrajna izloženost
  - dugotrajna izloženost
- c) Mjere zaštite pri radu:
- kontrola mjerenjem intenziteta štetnosti
  - zamjena štetnih materija u procesu proizvodnje
  - automatizacija i / ili mehanizacija tehnološkog procesa
  - hermetizacija tehnološkog procesa
  - korištenje osobnih zaštitnih sredstava

- d) Kako eliminirati opasnosti za radnika?
- e) Kako pružiti prvu pomoć u odrađenim situacijama?
  - prepoznavanje opasnosti pri radu
  - otklanjanje opasnosti
  - siguran rad bez opasnosti
- f) Biološke štetnosti kao uzrok povreda na radu i profesionalnih oboljenja?

PRILOG 2.: PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA RADNIKA KOJI ĆE OSPOSOBLJAVATI NEPOSREDNE IZVRŠITELJE

Savladavanjem ovog programa stječe se ovlaštenje za osposobljavanje radnika - neposrednih izvršilaca za rad na siguran način .

Neposredni rukovoditelj osposobljen po ovom programu, u pravilu vrši osposobljavanje radnika iz područja svoje uže struke.

Uvjeti koje mora ispunjavati neposredni rukovoditelj koji će vršiti osposobljavanje utvrđeni su u Pravilniku o radu, a u pravilu treba imati stručnu spremu jednaku ili višu od radnika kojeg osposobljava i tri godine radnog iskustva.

Koncepcija programa osposobljavanja

Program je koncipiran na slijedeći način

- a) Zajednički sadržaje koji obuhvaćaju:
  - značenje zaštite na radu,
  - Pravilnik o zaštiti na radu,
  - analitika radnih mjesta sa stajališta zaštite na radu,
  - određena znanja i vještine iz psihofiziologije rada i andragogije
- b) Posebni sadržaji koji obuhvaćaju :
  - karakteristike tehnološkog procesa u poduzeću,
  - vrste i opseg opasnosti na radnim mjestima u poduzeću.

Stečena znanja i vještine omogućuju polaznicima samostalno organiziranje i izvođenje procesa osposobljavanja radnika za rad na siguran način.

Povezanost s drugim programima

Osposobljavanje neposrednih rukovodilaca za organizaciju i izvođenje osposobljavanja radnika za rad na siguran način, nastavlja se na programske sadržaje prethodnog stručnog obrazovanja. Poznavanje tehnološkog procesa i poslova nužno je potrebno da bi se mogli izvoditi na siguran način.

Zadatak programa

Programom se osposobljavaju neposredni rukovodioci za organizaciju i izvođenje osposobljavanja radnika za rad na siguran način.

Nastavni plan

1. Značenje zaštite na rad u radnji

2. Organizacija zaštite na radu
3. Psihofiziologija rada
4. Osnove andragogije i ergodidaktike
5. Vrste i opseg opasnosti u radnji i pravila zaštite na radu
6. Postupak utvrđivanja vrsta i opsega opasnosti
7. Kategorizacija radnih mjesta u radnji prema opsegu opasnost

Nastavni program

C J E L I N A		T E M A
1.	Značenje zaštite na radu u ŠKOLI	<ul style="list-style-type: none"> • ozljede na radu u radnji • analiza ozljeda na radu u radnji • ekonomski gubici zbog ozljeda na radu i profesionalnih oboljenja
2.	Organizacija zaštite na radu	<ul style="list-style-type: none"> • zakonske odredbe o zaštiti na radu • pravilnik o radu • pravilnik o zaštiti na radu <ul style="list-style-type: none"> - osposobljavanju za rad na siguran način - o poslovima s posebnim uvjetima rada - o zaštiti na radu na sredstvima za rad - o osobnim zaštitnim sredstvima - o pružanju prve i liječničke pomoći - o evakuaciji i spašavanja - o vođenju evidencija
3.	Psihofiziologija rada	<ul style="list-style-type: none"> • sklonost ka ozljedama <ul style="list-style-type: none"> - imunizacija - senzibilizacija - predisponiranost • posredni faktori koji uzrokuju ozljede <ul style="list-style-type: none"> - fizikalna radna sredina - psihološka radna sredina - organizacija rada - dani u tjednu • neposredni faktori koji uzrokuju ozljede <ul style="list-style-type: none"> - nedovoljna sposobnost za zvanje - opće funkcionalne karakteristike živčanog sistema - opće nedovoljno psihofiziološko stanje - borba protiv ozljeda
4.	Osnove andragogije i ergodidaktike	<ul style="list-style-type: none"> • obrazovni proces • polaznici (predznanje, motivacija) • didaktički principi • etode osposobljavanja • izrada izvedbenog plana i programa • priprema za izvođenje osposobljavanja • izvođenje procesa osposobljavanja • provjera osposobljenosti

5.	Vrste i opseg opasnosti na radnim mjestima u ŠKOLI i mjere zaštite na radu	<ul style="list-style-type: none"> • vrste opasnosti <ul style="list-style-type: none"> • tjelesna naprezanja • mehanički izvori opasnosti • opasnosti od električne struje • štetnosti uzrokovane parama i dimovima • kemijske štetnosti • buka, vibracije i potresanja • osvjetljenost • zračenja • mikroklimatski uvjeti • biološke štetnosti • rad na visini • opasnost od požara i eksplozija • tehničko tehnološke mjere u poduzeću • organizacijske mjere • osobna zaštitna sredstva
----	---	--

CJELINA		TEMA
6.	Postupak utvrđivanja vrsta i opsega opasnosti	<ul style="list-style-type: none"> • cilj analize radnih mjesta • opći podaci u analizi radnih mjesta • opis poslova s naznakom vrsta i opsega opasnosti • osobna zaštitna sredstva
7.	Kategorizacija radnih mjesta u poduzeću prema stupnju opasnosti	<ul style="list-style-type: none"> • regled vrsta opasnosti utvrđenih analizom • kategorizacija radnih mjesta u poduzeću prema stupnju opasnosti
<p>Provjera osposobljenosti se sastoji od praktičnog zadatka koji obuhvaća za konkretni program iz radnje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • priprema neposrednog rukovodioca za osposobljavanje • prijem radnika • izvođenje procesa osposobljavanja • provjera osposobljenosti radnika 		

PRILOG 3.: PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA RADNIKA ZA RAD NA SIGURAN NAČIN KOD RADA S RAČUNALOM

---

1. Namjena programa

Program je namijenjen osposobljavanju radnika za rad na siguran način kod rada s računalom, sukladno vrstama i jačini opasnosti utvrđenih za radno mjesto i potrebe primjene pravila zaštite na radu koje treba primijeniti kod obavljanja poslova na radnom mjestu. Njihova primjena smanjuje opasnost i sprječava ugrožavanje zdravlja i života radnika.

2. Cilj programa

Program treba:

upoznati radnike s opasnostima i štetnostima, te mogućim ugrožavanjima zdravlja i života radnika kod obavljanja poslova na radnom mjestu s računalom, pravilima zaštite na radu koje treba primijeniti radi smanjenja opasnosti i sprječavanje ugrožavanja na radnom mjestu i tijekom rada.

3. Teme programa

Prava, obaveze i odgovornosti poslodavca i njegovih ovlaštenika, osoba na rukovodnim mjestima i ostalih radnika prema odredbama Zakona o zaštiti na radu i Pravilnika o zaštiti na radu

Organizacija provedbe zaštite:

- Zakonski propisi
- Interni propisi:
  - osposobljavanje radnika za rad na siguran način
  - upućujuća sigurnost na radu
  - poslovi s posebnim uvjetima rada

Elementi radnog mjesta s računalom

- oprema
- zaslon
- tipkovnica
- miš
- radni stol ili radna površina
- držač za predloške

Programska oprema

Radni okoliš

- osvjetljenje
- mikroklimatski uvjeti
- buka
- zračenja

Vježbe rasterećenja

Provedba programa

4. Nastavna pomagala

Za odvijanje uspješne nastave koriste se materijali projicirani na računalu.

5. Način prijenosa znanja

Način prijenosa znanja je putem predavanja i praktičnih vježbi uz korištenje pripučenika i metode samoobrazovanja.

6. Provjera znanja

Provjera znanja vrši se ispunjavanjem testova i razgovorom.

PRILOG 4.: PROGRAM OSPOSOBLJAVANJA POSLODAVCA, POVJERENIKA I OVLAŠTENIKA

Namjena programa

Program je namijenjen osposobljavanju ovlaštenika poslodavca i povjerenika radnika ŠKOLE. To su osobe koje su ovlasti dobile temeljem odluke i ugovora o radu ili ovlasti radnika.

Cilj programa

Program treba:

- prikazati opasnosti i ugrožavanja u ŠKOLI
- prikazati pravila zaštite i načine primjene
- definirati postupke zaštite vezane uz rukovođenje ljudima
- upoznati ih s suvremenim pristupima organizacije ŠKOLE

Teme programa

- kauzalni lanac i načini djelovanja na sprečavanje nezgoda
- potencijali, rizici prijelaza
- prijelazne energije
- otpornosti tijela čovjeka
- opasnosti i štetnosti
- štetne posljedice, stanje zaštite u ŠKOLI
- postupci zaštite
- djelovanje na opasnost
- sprečavanje ugrožavanja
- tehnička sigurnost
- korištenje osobnih sredstava zaštite
- sigurnost upućivanjem
- pravila zaštite na radu
- osnovna i posebna
- propisana i priznata
- slijed primjene
- proces primjene
- organizacija provedbe zaštite
- zakonski propisi
- zakon o zaštiti na radu

- prateći propisi
- normativno reguliranje u ŠKOLI
- suvremena organizacija
- statika organiziranja
- dinamika organizacije
- psihosocijalna organizacija
- organizacijska kultura
- obrazovna organizacija
- posebni zahtjevi glede zaštite na radu
- osposobljavanje za rad na siguran način
- poslovi s posebnim uvjetima rada
- osiguranje i korištenje ispravnih sredstava rada
- mjere zaštite u radnom prostoru
- osobna sredstva zaštite
- provedba upućujuće sigurnosti
- evakuacija i spašavanje
- prva i liječnička pomoć
- isprave, evidencije
- provedba internog nadzora
- čovjek-subjekt i objekt zaštite
- osnove djelovanja ljudi
- ponašanje
- vaga motivacije i motivi
- stvaranje navika i odvikavanje
- procesi učenja
- prijenos informacija
- zakon učenja,
- načini prijenosa informacija
- djelovanje na ljude
- motivi
- motivacije
- poticaji
- unapređenje zaštite
- stanje zaštite
- analize opasnosti
- analize proteklih događanja
- pouke u cilju unapređenja
- aktivnosti unapređenja
- programiranje unapređenja
- planiranje i terminiranje provedbe zaštite
- osiguranje uvjeta provedbe
- ekonomski efekti unapređenja
- troškovi provedbe
- efekti unapređenja
- mogući gubici zbog manje razine zaštite

Način realizacije

Nastavna pomagala

Za odvijanje uspješne nastave koriste se materijali na računalu projicirani na prikladan način, folije i grafoskop, projektor, kazete preko videorekordera i televizora i filmovi.

Način prijenosa znanja

Prijenos znanja je putem predavanja i praktičnih vježbi. Za pojedina područja se mogu koristiti skripta ili knjige i metoda samoobrazovanja.

Provjera znanja

Provjera znanja se vrši ispunjavanjem testova i razgovorom.

PRILOG 5.: POPIS OPREME ZA PRUŽANJE PRVE POMOĆI I MJESTA ZA SMJEŠTAJ
(ČLANAK 56. ZAKONA O ZAŠTITI NA RADU)

Osobama određenim za pružanje prve pomoći stavlja se na raspolaganje potrebna oprema:

- 10 sterilnih prvih zavoja
- 4 kaliko zavoja dužine 5 m a širine 8 cm.
- 2 flasterska zavoja.
- omota sterilne gaze.
- 2 omota vate po 25 g.
  - paket staničevine za oblaganje udloga
  - trokutna rupca i 4 sigurnosne igle
  - elastična zavoja za fiksaciju udloga različite veličine
  - vatirane udloge različitih veličina za imobilizaciju prijeloma kostiju (2 komada Kramerovih udloga po 100 cm i 2 komada po 50 cm dužine i 10 cm širine) ili odgovarajući broj pneumatskih udloga
  - komada naprstaka od kože u tri veličine
  - anatomska pinceta
- 1 škare obične i jedne za rezanje zavoja sa zavmutom glavicom.
  - bočice 2~n dezola,
- 250 g natrijeva bikarbonata (soda bikarbona)
- 100 g soli, parafinsko ulje, aktivni ugljen
- 500 g 70% alkohola

Ako na mjestu rada istodobno poslove obavlja više od 20 radnika, na svakih daljnjih 50 radnika mora se osigurati osnovni sanitetski materijal u količini i vrstama ovisno o učestalosti i vrstama ozljeda.

Prostorije, prostori, ormarići ili torbe s osnovnim ili dodatnim sanitetskim materijalom, te nosila i druga oprema za spašavanje nalaze se :

(navesti mjesta ili osobe)

U svakom ormariću su imena radnika osposobljenih za pružanje prve pomoći i brojevi telefona, naziv najbliže zdravstvene ustanove i broj telefona te pisane upute za pružanje prve pomoći.

OSNOVNE UPUTE ZA PRUŽANJE PRVE POMOĆI

Kada je potrebno pružiti prvu pomoć, pridržavajte se ovih osnovnih pravila:

- izbjegavajte uzrujanost ili paniku
- pažljivo provjerite o čemu se radi
- ako je potrebna trenutačna akcija, da bi se spasio život (umjetno disanje, masaža srca, zaustavljanje krvarenja i sl.) primijenite bez odgađanja potrebni postupak

- nikad ne pomičite (prenosite) teško ozljeđenog osim ako je potrebno zaštititi ga od neposredne opasnosti
- pošaljite odmah po liječnika ili drugu stručnu osobu
- pozovite hitnu pomoć, policiju ili vatrogasce, ako je to potrebno

PRVA POMOĆ		
Ozljeda (oboljenje)	Simptomi	Postupak
1	2	3
Krvarenje iz arterije	Šiktanje svetlocrvene krvi iz rane. Bljedilo kože, ubrzani puls, površno disanje i nesvjestica su znakovi iskrvarenja.	Prekriti ranu sterilnim zavojem koji čvrsto prilježe. Primjeniti ručni pritisak, povjesku - Esmarch ili improviziranu traku. Označiti vrijeme stavljanja povjeske. Povjeska se stavlja između rane i srca. Utopliti, dati tekućine ako je pri svijesti, transport u zdravstvenu ustanovu u ležećem položaju.
Krvarenje iz vene	Stalan, jednoličan mlaz tamnocrvene krvi.	Sterilna gaza (tampon) na ranu i čvrsto stegnuti zavoj.
Krvarenje unutarnje (iz grudnih i trbušnih organa)	Iskašljavanje i povraćanje krvi, te krv u stolici i mokraći. Bljedilo lica (kože), žeđ, ubrzani puls, otežano disanje ili nesvjestica mogu biti jedini znakovi.	Ozljeđeni treba ležati s uzdignutim uzglavljem. Hladni oblog ili vrećica s ledom na mjestu odakle se pretpostavlja krvarenje. Spriječiti šok. Transport u zdravstvenu ustanovu.
Iščašenje zgloba	Promjena oblika zgloba, otekline, bol. Ograničena gibljivost zgloba.	Iščašeni zglob imobilizirati (učvrstiti) i ne pokušati vratiti u normalno stanje. Hladni oblozi na zglob.
Prijelomi kostiju (frakture) jednostavne	Otekline, iskrivljenje, bol, nemogućnost da se pokrene ud.	Spriječiti pokretanje prelomljene kosti pomoću udlage.
Frakture (prijelomi kostiju) složene	Otvorena rana, kost izbija na površinu, krvarenje.	Zaustaviti krvarenje, prekriti ranu sterilnim zavojem, primjeniti udlage.
Frakture (prijelomi) glave	Moguće krvarenje iz nosa, usta i uha. Često i gubitak svijesti.	Prekriti ranu. Utopliti ozljeđenog i osigurati mu mir. Sprečavanje šoka. Oprezan transport.
Strano tijelo u oku	Bol, zaslepljenje, suzenje.	Čistim rukama povući gornju vjeđu preko prsta i izvinuti. Strano tijelo izvaditi vrhom gaze ili čiste marame. Oprez! Ukoliko su zabodena u oko i ne mogu se izvaditi na gore opisan način - ne dirati. Potražiti liječničku pomoć.
Otrovanje kiselinama i lužinama (progutano)	Bolovi u ustima i truhu. Povraćanje. Vidljive nagrizotine (kraste) na ustima. Opće teško stanje.	K i s e l i n e : dati odmah mlijeko, bjelance od jajeta, suspenziju magnezijeva oksida, čak i sapunicu. Ne ispirati !! L u ž i n e : dati piti razrijeđenu octenu kiselinu ili razrijeđeni limunov sok, mlijeko sa sirovim jajetom.
Opekline oka kiselinama i lužinama	Otok vjeđa, crvenilo, suzenje, jaka bol.	K i s e l i n e : ispirati oko vodom ili fiziološkom otopinom. L u ž i n e : ispirati oči vodom.
Kemijske opekotine kože	Crvenilo, kraste, bol.	Skinuti zagađenu odjeću i obuću, temeljito ispirati kožu vodom.

Otrovanja zagušljivim plinovima	Mučnina, glavobolja, malaksalost, nesvijestica, poremećaj disanja.	Izvesti otrovanog iz zatrovane atmosfere na čist zrak. Umjetno disanje.
Električni udar	Nesvijest, prestanak disanja, ne čuje se rad srca, eventualno opekline na mjestu kontakta sa strujom.	Ukloniti izvor električne struje, uz mjere osobne sigurnosti. Odmah primijeniti umjetno disanje i masažu srca.
Toplinski udar i sunčanica	Glavobolja, vruća i suha koža, gubitak svijesti, ubrzani slabiji puls, disanje površno.	Bolesnika poleći s uzdignutim uzglavljem u hladovinu ili dobro prozračenu prostoriju. Smanjiti temperaturu tijela hladnim oblozima. Ako je pri svijesti dati mu hladne napitke uz dodatak kuhinjske soli.
Opekline	Crvenilo, mjehurići, isprženo tkivo.	Odjeću s oprženog mjesta ne trgati. Ako se ne može skinuti obrezati odjeću. Opečeno mjesto zaviti sterilnim suhim zavojem. Davati napitke. Preporučuje se 3 g soli i 1 g soda bikarbone na litru vode.
Smrzotine	Bljedilo kože, kasnije otekline i mjehuri.	Opći postupak kao kod smrznuća. Povrijeđeni dio tijela lagano utopiti.
Smrznuće	Ukrucivanje udova i mišića. Usporenje disanja, duboka nesvijest. Smrznuti dio je blijed.	Utopljavati postepeno i polako. Kod nesvijesti umjetno disanje, a kada dođe k sebi topli napici i utopiti ga.
Zagušenje	U z r o c i : Vješanje, utapljanje, strano tijelo u dišnim putevima i sl. Z n a k o v i : plavkasta boja lica, strah, široke zjenice, nesvijest.	Osloboditi dišne puteve, iznijeti na svjež zrak. Primijeniti umjetno disanje i masažu srca.
Nesvijestica	Bljedilo, malaksalost, hladni znoj, gubitak svijesti.	Poleći onesviještenog s malo uzdignutim donjim udovima, utopiti. Ako ne diše umjetno disanje.
Ugriz zmija	Tragovi ugriza, otok, bol	Staviti povesku iznad ugriza, rezom spojiti oba mjesta ugriza, istiskati ranu. Dati ugrizenom dosta tekućine. Osigurati mir.
PRVA POMOĆ		
Borba protiv šoka	Ozljeda i bolovi mogu izazvati stanje koje nazivamo šok. Z n a k o v i š o k a : Bljedilo, hladni znoj, ubrzani puls, proširene zjenice. Površno disanje. Pri svijesti ali ne mari za zbivanja oko sebe.	Pokriti osobu u šoku, ali ne pregrijati. Dati mu da pije napitke, ako je pri svijesti. Ublaženje bolova. Sredstva za smirenje. Transport pogoršava stanje kod bolesnika u šoku.